„Două degete de whisky“ la o oră aniversară

Se reiau, în toate teatrele, titluri vechi şi se traduc foarte puţine piese străine noi, ca să nu mai vorbim de lucrările româneşti, cărora nu li se mai adaugă nici o descoperire. Dintre cele străine, ce revin pe scenă, unele şi-au probat, la vremea lor, ţesătura rarefactă, miza mică. Ele reapar, totuşi, din duioşia unui actor care-şi aminteşte că a cules cu dânsele aplauze sau că alţii s-au bucurat de un oarecare efect, în public, al acelor scrieri. Teatrul Valah din Giurgiu are, să zicem, o anume motivaţie recurgând la **Premiera** de John Cromwell, reprezentată, odinioară, la Teatrul Mic cu (şi pentru) Olga Tudorache. Motivaţia constă în aceea că textul, fiind un act pentru o actriţă – protagonista e ea însăşi o actriţă ce trăieşte emoţionată seara unei premiere, după ce a întrerupt meseria o bună bucată de vreme şi acum e panicată de ce-ar putea să i se întâmple, îşi reaminteşte o parte din existenţă etc. –, dând deci posibilitatea unei interprete să monologheze aproape o sută de minute, se potrivea cu aniversarea Ancăi Alecsandra.

Acesteia i s-au sărbătorit, astfel, în ambianţa intimă a micului studio valah şi apoi într-o sală mai spaţioasă, 30 de ani de carieră artistică. Moment mişcător, la care actriţa avea dreptul. E o interpretă temeinică, serioasă, care s-a cheltuit fără preget, cu un talent robust şi energic, în susţinerea multor reprezentaţii – la Bucureşti, Bacău, Botoşani, Brăila, fiind acum vedeta incontestabilă a oraşului de la Dunăre. Chipul acesta frumos, luminat de un zâmbet veşnic şi atrăgător, a purtat, prin decenii, numeroase măşti. Cu o energie care e a întregii făpturi – şi caracterizează modul de atac al rolului –, actriţa, stăpânind profesia pe laturi esenţiale, a jucat în comedii de toate speciile, drame istorice ori de salon, tragedii contemporane, muncind cu abnegaţie pentru configurarea personajelor, arzând pentru unele, zeflemisindu-le discret pe altele, împrumutându-le, generoasă, multora, datele ei temperamentale. Cu ajutorul regizorilor, iar uneori în pofida lor, a găsit cheia potrivită într o piesă complicată de Dumitru Radu Popescu, sau într-o badinerie simpatică de Mircea Radu Iacoban, ori în puternica dramă **Matca** a lui Sorescu, sau într-o dulce, patriarhală piesă a lui Tudor Muşatescu, într-o aspră, neîmpăcată domniţă delavranciană. Are o ironie consubstanţială, se angajează cu vehemenţă în conflictualităţi, nu-şi pierde mai niciodată cumpătul. Visează sau sentimentalizează fără dulcegării, joacă rolul de Femeie – ca în **Fii cuminte, Cristofor!** de Baranga – cu vivacitate şi farmec, fără a utiliza mijloace ilicite, cum ar fi smulsul părului din cap, şiroaie lacrimale în amestec cu rimelul negru sau albastru, lovirea celui mai apropiat perete cu fruntea, frângerea mâinilor, trepidaţii pe loc, fuga pe distanţa a doi metri plat, gargariseala cu tremolo-uri şi sughiţuri. A fost, totdeauna, e şi acum, o artistă modernă, sagace şi tenace. Chiar când n-a reuşit, uneori, n-a putut trece neobservată, nu s-a anonimizat în vreo distribuţie. Acum o vedem şi la Theatrum Mundi, în piese de Camus sau Aldo Nicolaj – îi dorim şi altele, mai noi – tăind aerul cu un gest hotărît, râzând cu poftă, meditând într-o tăcere liniştită, sperând, gândind, trăind şi, de cele mai multe ori, convingând.

În lucrarea banală ce a constituit suportul serii celebrative, strădania artistei de a birui puţinătatea materialului dramatic a fost sesizantă. Sigur, a avut şi sprijinul consistent, discret dar ferm, al Soranei Coroamă Stanca, ce a distribuit monologările în aşa fel încât acestea s-au intersectat eficient, sub raport spectacular, cu o cabinieră grijulie, mămoasă – siluetată foarte plauzibil de Cătălina Murgea –, un tânăr de aparenţă cehoviană (Cosmin Creţu) şi un Tim oarecare, util, evident, tocmai pentru mici întreruperi (Marcel Costea).

Numindu-se, acum, **Două degete de whisky**, mărunţica melodramă a lui Cromwell i-a oferit interpretei principale intermezzo-uri legate de o băutură ce trebuie refuzată şi care, pricepem, i-a adus necazuri în biografie protagonistei. Jocul cu sticla – o deschid, n-o deschid –, ce provoacă fiori bătrânei cabiniere, e lucrat cu fineţe. Accentul regizoral-interpretativ e pus, continuu, pe voluntarismul femeii. Ar fi avut nevoie, poate, structurarea eroinei şi de unele momente mai subliniate, de reflecţie, nuanţări în visări şi aduceri-aminte, răgazuri de contemplare, staţionări pentru consumarea tristeţilor. Figura a fost trasată însă din linii ferme, gestul fiind decis, mişcarea – diversă. Evident, în limitele textului, nu din cale-afară de ofertant. Decorul, modest, pauper, şi-a făcut datoria de a fi o cabină. E de presupus că fantezia tinerei scenografe Ioana Albaiu va spori, cu timpul, chiar dacă – ori poate tocmai pentru că – îi lipsesc şi-i vor lipsi mijloacele materiale.

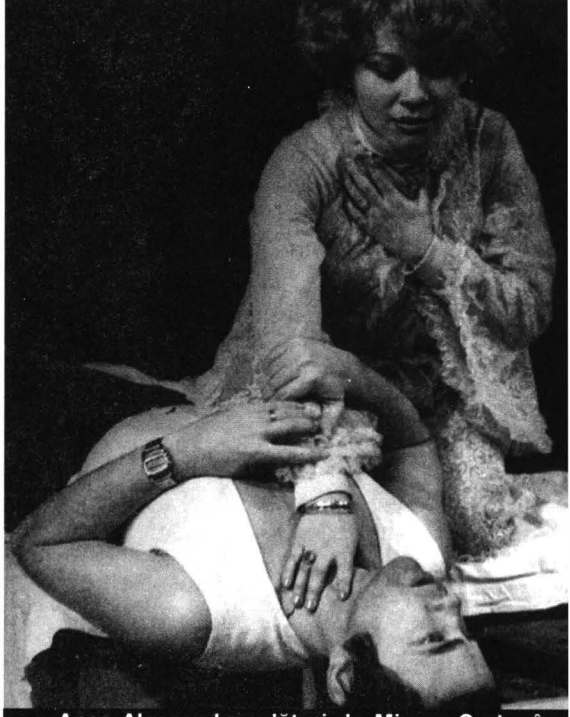

foto: C. Bursuc

Anca Alecsandra, alături de Mircea Creţu, în Cuiul sau lepurii **de D. R. Popescu (Teatrul Bacovia din Bacău)**

Scenografia modernă nu se mai bizuie pe aglomerările de cherestea, textile, pielărie şi celuloză; ne-a fost dat să vedem, în ultima vreme, cu câtă operabilitate funcţionează un singur element reprezentativ: o punte înclinată, un snop de raze; cum intră în drepturi convenţia concludentă şi sugestia subtilă.

După ce s-a terminat spectacolul – aplauze (meritate), flori, emoţii, cuvântări, saluturi, săruturi caste, îmbrăţişări confraterne –, oficiali locali, oaspeţi (puţini), colegi (tandri) au adus cuvenitele omagii doamnei chipeşe şi calme, de treizeci de ani în scenă (n-ai zice!) şi care s-a păstrat într-o excelentă, de admirat cumpănire, fără nici o inflamaţie verbală sau de altă natură.

E printre întemeietorii Teatrului Dramatic Valah. I-a fost şi directoare o vreme. I-a cedat soţului – actorul şi regizorul Mircea Creţu – fotoliul. Elogiul ce i l-a adus bărbatul – pe scenă –, a avut măsură şi tact. Fiul, actor, a scris în caiet că mama e un fenomen. E foarte colegială această apostilă. D-na Sorana zice, tot în scris, că e vorba de „o superbă“. Nu prea aud un atare cuvânt actorii de la regizori. Dar criticul – ce-a opinat el? El a îmbrăţişat-o, cu voie de la familie, şi-a amintit cum a cutreierat coclaurile, prin vreme, ca s-o vadă – din când în când – şi să depună mărturii despre ea, mai calde, ori mai reci, fiindcă cerneala nu are o unică temperatură. Şi s-a bucurat, realmente, că s-a aflat în context, la ceasul aniversar, despre care scrie şi semnează

VALENTIN SILVESTRU

portret